

4343
3/VII

T a j n e

I / Informowania wyższych władz administracyjnych o zasadni-
Do
; ;
PANU SZEFIE SZTABU GENERALNEGO
w /
wskazanie możliwości władzom administracyjnym wy-
wskazanie możliwości władzom administracyjnym wy-
wskazanie możliwości władzom administracyjnym wy-

W czasie obecnej akcji wojkowej na terenie Ziemi, zniedo-
canych się pod Zarządem Cywilnym Wołynia i Frontu Podolskiego
ogólnie stwierdzonym zostało, iż władze wojskowe odnoszą się
bardzo nieprzychylnie do miejscowych władz administracyjnych
które o zarządzeniach wojskowych nie są informowane i są po-
zostawione bez żadnych instrukcji i wskazówek.

Stan taki w pierwszym stopniu ujemnie wpływa na akcję
ewakuacyjną zarówno instytucji państwowych, jak i ludności
cywilnej i przyczynia się do olbrzymich strat, jakie Skarb
Państwa na tem ponosi.

Zarząd Cywilny Ziemi Wołynia i Frontu Podolskiego objął
administrację tych ziem na podstawie rozkazów Naczelnego W
dza, posiada dość sprężysty aparat urzędniczy i policyjny, z
rządza dużym majątkiem państwowym, zupełne przeto usunięcie
go od współpracy i pozostawienie go własnemu losowi ujemni
wpływa na bieg wypadków.

W momencie obecnym, kiedy spokój, planowość zarządzeń i
szybkie ich wykonanie są niezbędne, ścisły kontakt i współpr
wszystkich czynników państwowych jest bardziej potrzebną ni
kiedykolwiek i w myśl tego mam zaszczyt zwrócić się z prośb
o wydanie rozkazów do władz wojskowych w sprawie

entat

I/ informowania wyższych władz administracyjnych o zasadni-
czych planach ewakuacyjnych wojsk polskich ;
w razie koniecznej i zarządzanej przez władze wojskowe
ewakuacji, danie możliwości władzom administracyjnym wy-
wiezienia kolejami dobra rządowego, będącego w posiadaniu
tych władz ;
W czasie obecnej akcji i wojkowej
współdziałania z władzami administracyjnymi, znaj-
dą się pod zarządem Wywiału Wojska i Frontu Północnego
tych tamtejsze stosunki i ludzi w sprawie ewakuowania
ludności cywilnej i niedopuszczania do przyjazdu do
Polski ogromnej ilości uchodźców, Polaków i Polaczek, jak to
niebawem się stanie, jest to
zostawienie bez radnych instrukcji i wskazówek.

Stan taki w pierwszych stopniach ujemnie wpływa na akcję
Komisarz NACZELNY:

WZGLĘDNY WŁADZ WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA
WARSZAWA
L. D. 48877 dnia 10. VII. 1918 r.

Władze na tem ponosi.
Zarząd Wywiału Wojska i Frontu Północnego obję-
administrację tych ziem na podstawie rozkazów Naczelnego
Zarządu, posiada dość sprężysty aparat urzędniczy i policyjny, a
rzęda drugim majątkiem państwowym, zupełnie przeto naniższe
go od współpracy i porostawienie go w rękach losowi ujemnie
wpływa na bieg wypadków.

W momencie obecnym, kiedy spokój, planowość zarządzania
zyskie ich wykonanie są niezbędne, doświadczenia i współpracy
wszystkich czynników państwowych jest bardzo potrzebne
kiedykolwiek i w myśl tego mam nadzieję wrócić się z prośbą

Scish-Pougue.

O d p i s .

RAPORT SITUACYJNY NACZELNIKA OKRĘGU PODOLSKIEGO.

Kamień Podolski 25/VI 1920 r

W związku z wykryciem drukarni bolszewickiej, o czym szczegółowe sprawozdanie złożył osobiście Pan Komisarzowi Naczelnemu Zastępca mój p. Krzyżanowski, oraz przy pomocy konfidentów naszego Wydziału Informacyjnego udało nam się wykryć jądro organizacji bolszewickiej.

Przebieg sprawy jest następujący: Otrzymałszy wiadomości, iż na dzień 26-y b.m. szykuje się powstanie bolszewickie, w Okręgu Podolskim W związku z tem miały się odbyć dwa zebrania - jedno w Kamieńcu dn. 24/VI, drugie we wsi X. w odległości 30 wiorst od Kamieńca. To ostatnie zebranie miało się składać z Przedstawicieli różnych wiosek, posiadających silne organizacje bolszewickie, w liczbie około 60-u ludzi. Z powodu pewnych nieporozumień zebranie nie doszło do skutku, tak, że większa część delegatów rozjechała się - reszta około 10 ludzi jednak pozostała.

Wczoraj w nocy udało nam się sprowokować resztę delegatów i ci wyszli za wieś X. - gdzie miał przyjechać niby to ich emisariusz. Tam zostali oni otoczeni przez Żandarmerję - jednak na rozkaz "ręce dogóry" poczęli się rozbiegać. W rezultacie 9-u aresztowano, 3-ch ciężko raniło. Jednocześnie ze wsi do Żandarmerji zaczęto strzelać /jeden żandarm raniony/ i we wsi rozległo się szereg strzałów, sprawiających wrażenie sygnalizacji.

Ponieważ liczba Żandarmerji była nieliczna, Żandarmerja wróciła do Kamieńca, przyprowadzając aresztowanych 9 osób.

Jednocześnie wczoraj w Kamieńcu o godz. 11-ej wieczorem zaaresztowano 10 osób uczestników Zebrania, o którym wspominałem wyżej.

Znaleziono bomby, dynamit, bardzo dużo dokumentów. Śledztwo w toku. /jeden dokument w odpisie załączam/.

Na razie ustalono, iż jest to Gubernjalna Organizacja, mająca kontakt z wojskowością ukraińską /wśród aresztowanych jest 2-ch oficerów ukraińskich/ - ma całą sieć organizacji bolszewickich po wsiach.

Są poważne poszlaki, iż w łonie Policji Państwowej O.P. jest organizacja bolszewicka, należy do niej około 50-u ludzi. Zatrzymano człowieka któremu było polecono ubiegłej nocy wysadzić most kolejowy pod Kamieńcem. Dalej, wśród aresztowanych są: Dyrektor Departamentu Rolnictwa Ukraińskiego i Sekretarka Ministra Ogijenko.

Jednocześnie było nam wiadomo, iż delegat bolszewicki X. jździe do Płoskirowa na zebranie, dalismy znać. -- Ten sam delegat, nazwisko którego jest nam znane, jest w kontakcie z Min. Ogijenko.

Sytuację uważam za poważną. Jest koniecznością przeprowadzenie pa- cyfikacji szeregu wsi i m. Kamieńca.

Niestety dotąd załoga m. Kamieńca nie jest powiększona. Wyśłałem Inspektora Narodowościowego natychmiast do Płoskirowa, żądając powiększenia załogi w Kamieńcu, oraz nawiązania kontaktu w celu prowadzenia dalszych dochodzeń.

Proszę o danie wskazówek, jakie uważałby Komisarz Naczelny za konieczne.

Nadmieniam, że brak jest również wyrobionych ludzi do prowadze- nia śledztwa, ci dwaj agenci przysłani z Warszawy po dwóch dniach od- jechali, -- inni obiecani dotąd nie przybyli. Akcję całą prowadzę wspólnie z Defenzywą i Zandarmerją.

Naczelnik Okręgu Podolskiego

Za zgodność:

[Podpis]

Scytho-Savage

O d p i s .

RAPORT SYTUACYJNY NACZELNIKA OKRĘGU PODOLSKIEGO

Kamieniec Podolski 28/VI-20

Stosunki W uzupełnieniu poprzedniego mego raportu w sprawie
Polityczne przygotowanego powstania na 26-y b.m. załączam przy niniej-
szym w oddzielnym załączniku raport Inspektora Narodowości-
ciowego.

Następnie dla zupełnej charakterystyki powstających sto-
sunków ^{na terenie} Okręgu Podolskiego, raportuję, że Jenerał Wojsk Ukra-
ińskich, które operują na odcinku Bar-Mohylów, Pawlenko, wy-
dał rozkaz stworzenia stacji etapowych na przestrzeni od
Nowej Uszycy do Płoskirowa. W związku z tym w pow. Nowo-Uszyc-
kim w pow. Mińkowiec miał miejsce następujący wypadek. Poruc-
nik Hirajak, dowódca stacji etapowej Ukraińskiej Nr. 2 ze-
brał wójtów i oświadczył im, iż: "Ja tu teraz jestem dla was
Bóg i Pan, tylko mnie słuchać macie". Dalej pułkownik ukra-
iński Tumanienko rozplakatował w Nowej Uszycy ogłoszenie,
w którym donosi ludności, iż jest Komendantem powiatu i pla-
cu w Nowej Uszycy i jako takowy wydaje przepustki i t.p.
Major Obst, Komendant powiatu i placu w Nowej Uszycy pod
tym względem żadnej dyspozycji od swych władz przełożo-
nych nie posiada, na interwencję jednak moich organów zdo-
cydował się porucznika Hirajaka aresztować, a do pułkownika
Tumanienko zażądał zerwania obwieszczeń, co też ten zgo-
dził się wykonać. Wogóle zauważa się agresywność władz uk-
raińskich, szczególniejszej wojskowych do opanowania władzy na
ścisłym terenie Okręgu Podolskiego w swoje ręce. Mam wraże-
nie, że wojsko ukraińskie przeprowadzają dezlokacje bez
rozkazów w tym względzie Dow-a Polskiego. Sztab Pawlenki,
według wszelkiego prawdopodobieństwa jest już w Balinie.

/ pow. Kamieniecki;/ w Nowej Uszycy jest Komenda Flacu i Komenda Tyłów; dalej grupki wojsk ukraińskich są porozrzucane po powiecie Uszyckim, częściowo Kamienieckim. Jest to objaw niezrozumiały dla tego, że MOhylów jest dotąd w rękach Ukraińskich.

Wogóle daje się zauważyć, że nastrój ludności w stosunku do władz polskich - w związku z odejściem wojsk na nowe pozycje - pogorszył się. Część ukraińców i żydzi przyjęli wiadomości o ostatnich wypadkach na froncie z pewnem zadowoleniem.

Reasumując ogólnie uważam obecnie stan polityczny na terenie Okręgu Podolskiego za bardzo poważny, a obecność władz ukraińskich, jak wojskowych, tak i cywilnych w wielu razach za czynnik pogłębiający tę sytuację.

Pozwalam sobie nadmienić, że uważam, że konieczne jest niezwłoczne przybycie Pana Maczelnego Komisarza do Kamieńca dla bezpośredniego wyczucia obecnych nastrojów, uregulowania stosunków z Władzami Ukraińskimi i wykreślenia na miejscu linii naszego dalszego postępowania.

Sprawy Urzędy w powiatach Kamienieckim i Płoskirowskim na całym terenie funkcjonują. W Latyczowskim powiecie wskutek tego, że linja stracyjne frontu przechodzi przez Derażnię zmuszone były zgodzić się na ewakuację rodzin urzędników; urząd jednak starostwa dotychczas pozostaje w Derażni. W Nowo-Uszyckim powiecie jak dotychczas nasza administracja obejmuje cały teren powiatu; jednak Zandarmerja wycofała swoje posterunki z części Nowo-Uszyckiego powiatu, położonej na wschód od rzeki Kalus. Nowo delegowanemu Staroście na Nowo-Uszycki powiat p. Walickiemu poleciłem w razie jakichkolwiek przejawów niezadowolenia ze strony władz Ukraińskich co do pozostawiania w tej części powiatu naszej administracji niezwłocznie takową wycofać.

Normalnemu urzędowaniu w Płoskirowskim Starostwie w ostatnim okresie przeszkadza przeniesienie do Płoskirowa Sztabu VI-ej Armji i brygady wychodźców ze wschodu; w Kamienieckim zaś Komisarjacie i Starostwie przybycie do Kamieńca Rządu Ukraińskiego, Dowództwa Etapów na Ukrainie i ostatnie polityczne wypadki, o których donoszę w pierwszym punkcie niniejszego raportu; w pozo-

stałych zaś Starostwach bliskość linji frontu i ogólna panika bardzo łatwo obecnie udzielająca się. Wogóle w ostatnim okresie wskutek wypadków na froncie daje się zauważyć pewien zastój w pracach urzędów Okręgu; zarysowująca się systematyczna i planowa praca w Okręgu wskutek wypadków na froncie uległa obecnie zmianie.

III. Sprawy Bezpieczeństwa Publicznego.

Policja Państwowa coraz więcej wykazuje braków. Sprowadzony element na przodowników i oficerów w znacznej mierze pod względem etycznym i służbowym okazał się nieodpowiednim. Odczuwa się brak sprężystych kierowników. Nieregularne wypłacanie poborów Policji wskutek braku pieniędzy również bardzo utrudnia ujęcie tej sprawy.

Naczelnik Okręgu
Podolskiego

/ - /

Za zgodność

Sekretarz Osobisty: *T. Nolewsky*

Ścisłe poufne

Trzymać pod zamknięciem

Do Pana Naczelnika

Okręgu Podolskiego.

R A P O R T .

W związku z jednej strony z wykryciem drukarni bolszewickiej i aresztowaniem byłego Dowódcy odcinka frontu bolszewickiego Związku hincewa i z drugiej zebranymi wiadomościami przez miejscowy posterunek Defenzywy Oddziału II 6-ej Armji rozpoczęto akcję, która dała ogromne wyniki.

Akcja ta nie została jeszcze zakończona. Został aresztowany Centralny Komitet Gubernjalny Bolszewicki podczas posiedzenia. Przytem znaleziono znaczny zapas dynamitu i bomb, rozkazy do Komendy i sprawozdania szpiegowskie, fałszywe pieczęcie byłej polskiej Komendy Placu w Kamieńcu i znaczniejszą sumę pieniężną, oraz stwierdzono, że powstanie było przygotowane na 26-y b.m.

Równocześnie został aresztowany Zjazd Bolszewicki przedstawicieli z miejsc koło wsi Chrebtowo pow. Kamienieckiego, przyczem chłopcy ze wsi zaczęli ostrzeliwać żandarmerję /jeden żandarm ranny/.

Członkowie Zjazdu choć bezbronni i otoczeni przez 30 żandarmów rzucili się do ucieczki, korzystając, że to było w nocy.

Zostało 7-u zabitych, 4-ch rannych i 8-u aresztowanych zdrowych Defenzywa Żandarmerji i nasz Wydział Informacyjny pracują w najściślejszym kontakcie, wspierając się wzajemnie. W związku z tem przeprowadzona została pacyfikacja w Chrebtowo i Dłużku. W Chrebtowie patrole, okrążające wieś zostały przyjęte strzałami; strzały powtórzyły się po wejściu wojsk do wsi. Ludność odmówiła wydania broni przyjmując groźną postawę. Wobec tego po znalezieniu broni w pierwszych dwóch chatach podpalono takowe: w ogniu zaczęły się rwać pałatany, tak jakby pracowały kulomioty. Wtedy ludność zaczęła znosić dobrowolnie karabiny. Ogień ugaszono, dano termin dla dobrowolnego oddania broni i wzięto 10 zakładników. Niedługo tej organizacji bardzo szeroko zorganizowanej idą z jednej strony do sfer wojskowych ukraińskich i do otoczenia p. Ogijenki, oraz z drugiej do Sojuszu Spasienia Rosji.

Także została dziś aresztowana żona Generała Kotzebue prze-
chodząca żydówkę bolszewicką nazwiskiem Rubinstein, poszukiwa-
nej w Związku z wykryciem drukarni.

Aresztowania trwają dalej i coraz to dają nowe wyniki.

Trafiono na ślad organizacji bolszewickiej w policji Miejs-
cowej, przeprowadzono aresztowania i część takowych przyznała się
do winy. Wszyscy aresztowani zgodnie przyznają, że powstanie było n
naznaczone na 26-y czerwca, a miało być rozpoczęte przez wyróżnienie
wszystkich posterunków Zandarmerji.

/ - / Stanisław nieczytelny

Inspektor Narodowościowy

Za zgodność:

Sekretarz Osobisty:

T A J N E.

O d p i s.

Do PANA NACZELNEGO KOMISARZA

Z.C.Z.W. i P.P.

Włóściachina Płoskirowskiego
Powiatu.

R A P O R T.

Jako katolik i Polak, pragnący gorąco, aby rządy polskie utworzyły się na Podolu i zapewniły wszystkim mieszkańcom swobodę i spokój - uważam za swój obowiązek zwrócić uwagę Pana Naczelnego Komisarza na niektóre niepożądane zjawiska, które moim zdaniem powinny dla dobra naszej sprawy ulegć zmianie.

I. Udział żydów w życiu państwowem.

Żydzi przynoszą szkodę naszej polskiej sprawie, wielu ich służy w Intendenturze, są oni nam nieżyczliwi i robią nadużycia.

Spotkałem na kolei żyda, który jeździł w rozmaite strony i jakoby szukając swego wojskowego transportu, faktycznie zaś zbierał jakieś wiadomości i niewiadomo w jakim celu podróżował. Żydzi jawnie i otwarcie mówią, że służą w wojsku dlatego, żeby robić gaszef-ta, inaczej bowiem nie opłaciliby im się.

Widziałem żyda z Intendentury, co ciągnął dla siebie worek ze zbożem, twierdząc, że ma pensji za mało, miał on brata u bolszewików i z nim się komunikował.

Inny żyd dostarczając transport ze sześciu wagonów zboża wykażał manko 90 pudów żyta, 75 pudów owsa i 47 pudów jęczmienia, a gdy go pytano, jak się to mogło stać, mówił że inni żydzi go oszukali, bo sam nie zna się na wadze, płakał w obawie, że go powieszają, ale uszło mu to bezkarnie.

W piekarniach starszymi dozorcami są przeważnie żydzi. Kupilem raz od żołnierza chleb, który okazał się nawpół surowym, a żołnierz narzekał, że chleba takiego jeść nie mogą. Jak żołnierza dobrze nie nakarmić, to musi on sam szukać sposobu zaspokojenia głodu i ulegać łatwiej agitacji bolszewickiej.

Po kilku miesiącach polskich rządów i chłopci i mieszczanie

i większość poważnych żydów byli z nich zadowoleni, kiedy rozpoczął się odwrót żydzi i komuniści podnieśli głowy, jawnie agitując przeciw polakom, co im bezkarnie uchodzi. Słyszałem żydów, którzy przepowiadali, że za trzy miesiące cała armja polaka się rozleci.

II. W sprawie Armji Petlury.

Ataman Petlura, choć tam może i życzliwy polakom, ale przez ludność jest nie lubiany. Chłopi mówią, że chętnie dali by polakom zboże, a nawet i chłubę i na stójkę by chodzili, ale pod warunkiem, żeby nie byli zależni od Atamana Petlura i jego armji. W Płoskirowie i okolicznych wsiach stoją wojska Petlury. Sęto w większej mierze bolszewicy, którzy mówią, że nato do wojska wstąpili, aby bić lachów, bo to największy ich wróg. Narzekają też, że polacy dali im broń, ale amunicji im nie dali. W Jermolińcach Petlurowcy nawoływali chłopów, aby zboża polakom nie dawali, bo zboże trzeba dla bolszewików zostawić. Kiedy ludność nie chce przyjmować zapłaty w karbowanicach, Petlurowcy grożą, że zemszczą się za to jak przyjdą bolszewicy.

III. Sprawy urodzaju.

Moim zdaniem należałoby zaraz przygotowywać się do omłotu i wywozu zboża, choć kilka pociągów dziennie powinny być na to przygotowanych, bo inaczej zboże przepdnie i polacy żadnej nie będą mieli korzyści. Cukrownie bardzo zapóźniły się z obróbką buraków, trzeba na nią nacisnąć, a żeby się między sobą nie licytowały, i prędzej robotę kończyły.

Podając wszystkie te sprawy do wiadomości Pana Naczelnego Komisarza, proszę o nie wyjawianie mego nazwiska, bo jako stały mieszkaniec muszę się liczyć z miejscową ludnością i nie narażać się na jej zems-tę.

Najlepiej byłoby, aby dla obserwowania tych rozmaitych zjawisk przyjechał tajnie ktoś godny zaufania, a na miejscu mógł by otrzymywać wskazówki i wiadomości.

Za zgodność:

Sekretarz Osobisty